



Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Zwerfafval en het stelsel van de Omgevingswet

Guido van den Ende – programmamanager
zwerfafval (Rijkswaterstaat)
guido.vanden.ende@rws.nl





Onderwerpen

- Uitgangssituatie
- Een vleugje systematiek Omgevingswet
- Het instrument programma
- Een passende keuze
- Vragen?
- Verantwoording en teruglezen



Uitgangssituatie



Zwerfafval voor invoering Omgevingswet

- Rijksregel i.c. Activiteitenbesluit (art 2.13)

Artikel 2.13

Degene die de inrichting drijft verwijdt zo vaak als nodig etenswaren, verpakkingen, sport- of spelmaterialen, of andere materialen die afkomstig zijn of voor de inrichting zijn bestemd binnen een straal van 25 meter van de inrichting.

- 25m1



Zwerfafval na invoering Omgevingswet

- Via de bruidsschat (art 22.53) beleid ook op het bordje van de gemeente i.c. het omgevingsplan

Artikel 22.53 Afval: zwerfvuil

Met het oog op het doelmatig beheer van afvalstoffen worden binnen een straal van 25 m rond de begrenzing van de locatie waarop de activiteit wordt verricht, zo vaak als nodig etenswaren, verpakkingen, sport- of spelmaterialen, of andere materialen verwijderd die van de activiteit afkomstig zijn.

- 25m1+(enz.)
- En als alternatief voor het omgevingsplan: de niet-ruimtelijke aspecten in bijv. de afvalstoffenverordening



Een stelling:

Nu zwerfafval op het bordje van het omgevingsplan van de gemeente ligt, is het slechts een kwestie van tijd (uiterlijk 31 december 2032) en zwerfafval is verleden tijd?



Nou nee!

- Met de Ow vindt enkel en alleen een verschuiving plaats van de bestuurslaag rijk naar de bestuurslaag gemeente.
- (Gemeentelijke) handhaving = ondercapaciteit.
- Nut/noodzaak grens 25m1 op te rekken; slechts vergroting handhavingslast.
- Buiten 25m1-grens geen titel om te handhaven, behoudens zorgplicht.
- Zwerfafval is versnipperd georganiseerd als resttaak binnen de gemeente; in de achterhoede van de pikorde van de beleidscyclus.



In de praktijk

Ambtenaren zetten zwerfafval op de kaart met (naast reinigen):

- Zwerfafvalcoaches
- Uitvoeringsprogramma's (vóór 2024)
- Projecten vanuit Reinigingsdienst/CE/Afval&Grondstoffen etc.
- Educatie
- Ondersteuning vrijwilligers

Risico's o.a.:

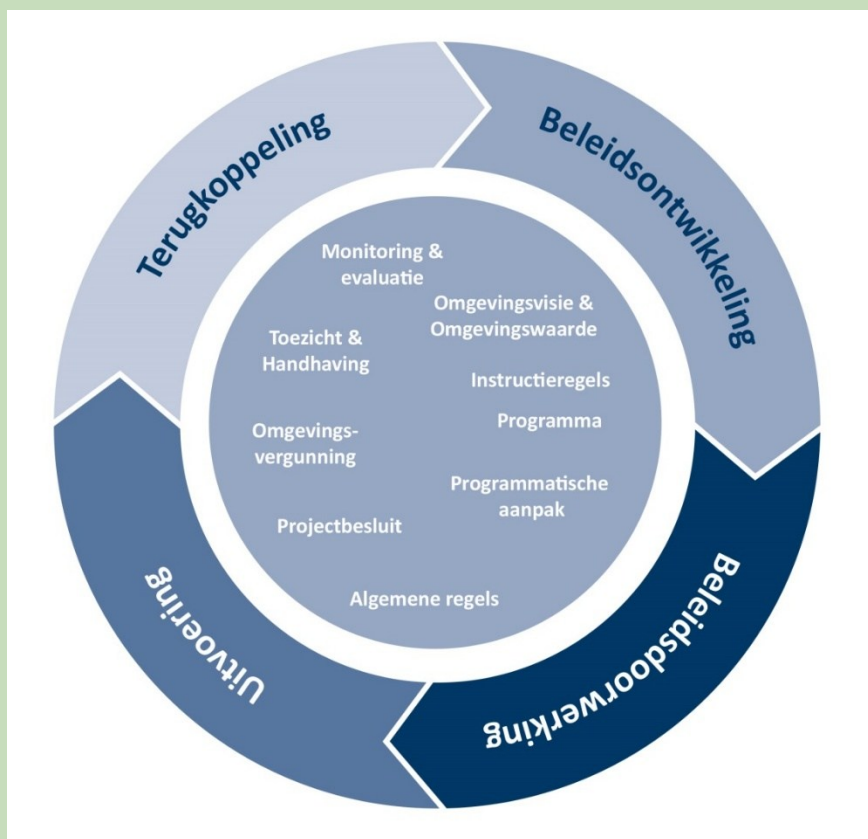
- Versnippering (overzicht)
- Incidentele financiering (budgetcyclus Raad)
- Gebrek aan draagvla/status



Een vleugje systematiek Omgevingswet



De beleidscyclus



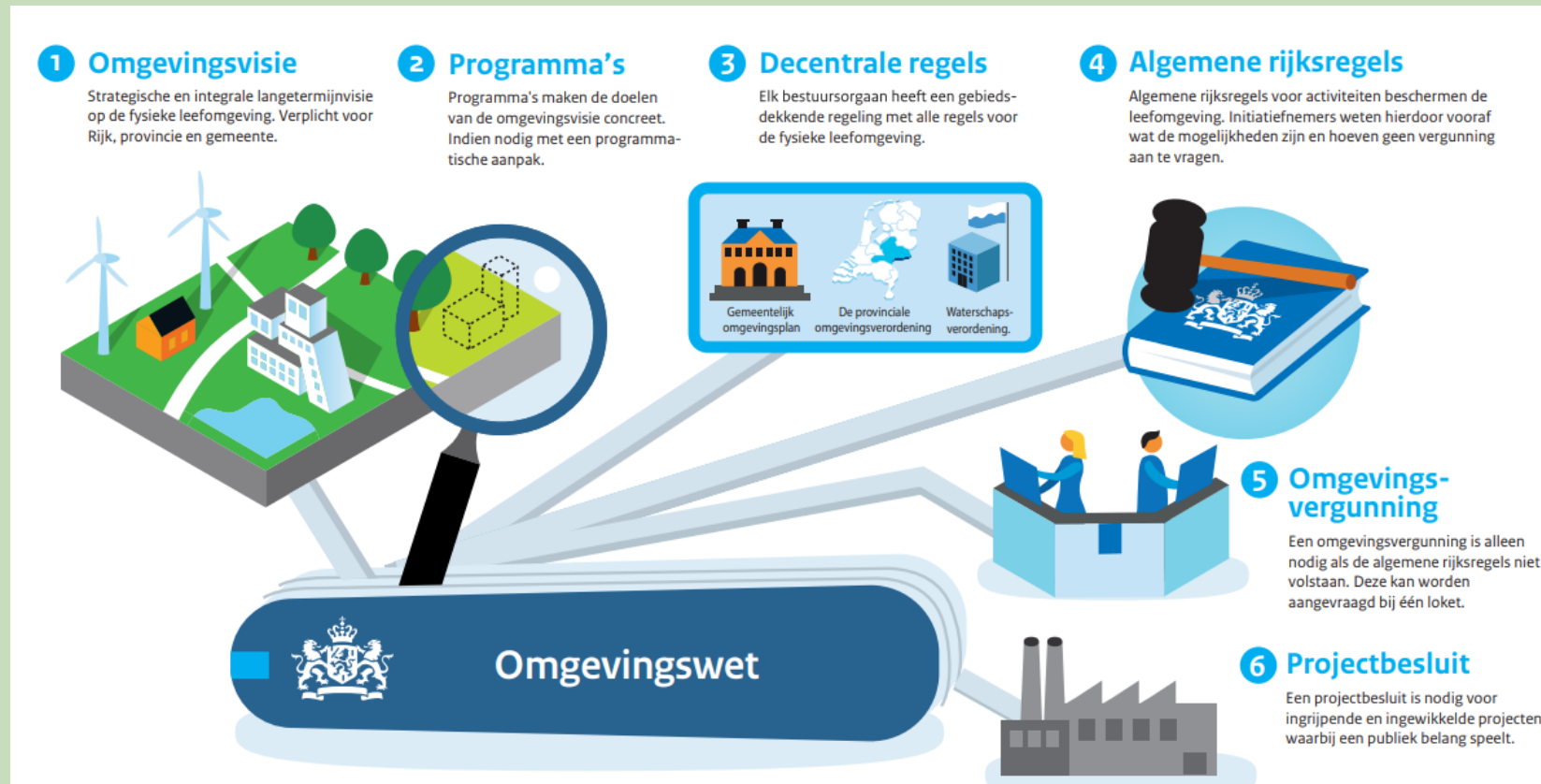
Paradigmawisseling: van nee mits, naar ja tenzij

Dat vraagt om goede samenwerking diensten

Als het niet werkt in de praktijk moet je kunnen aanpassen

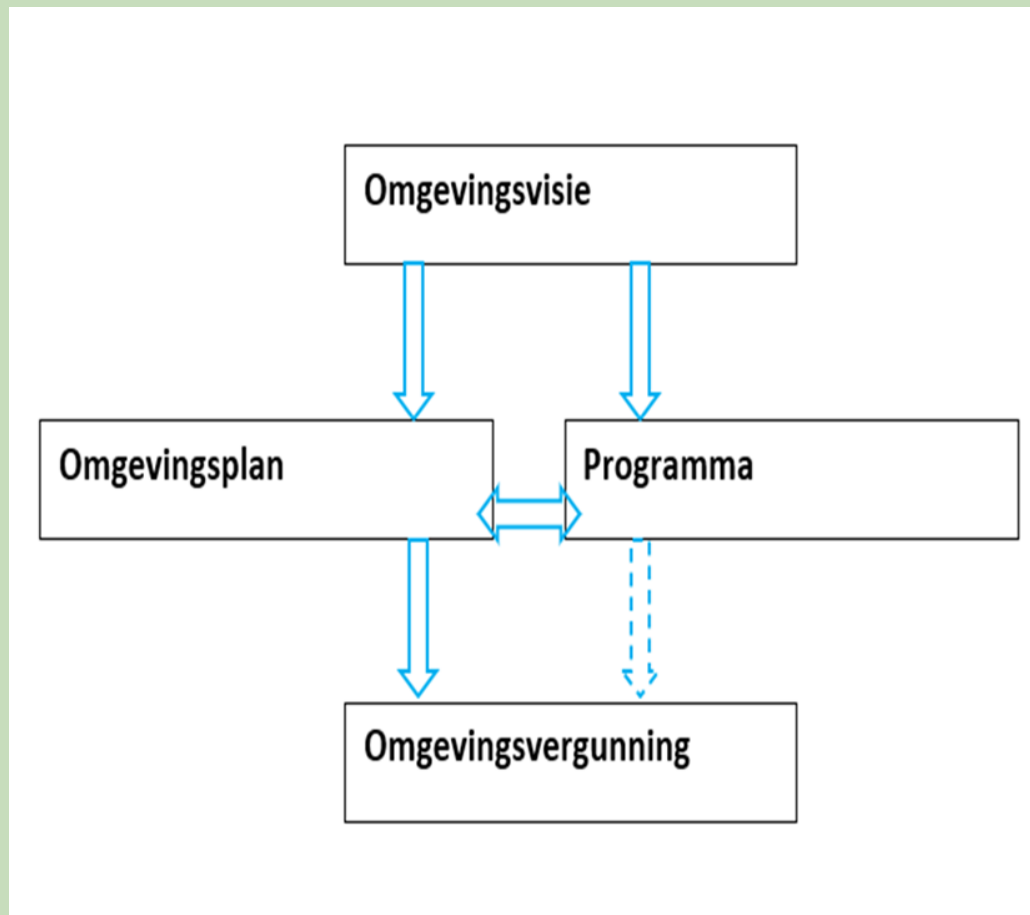


De 6 kerninstrumenten





Verhouding gemeentelijke instrumenten beleidsproces





Het instrument programma

Een lintje om de zwerfafvalaanpak!



Wat hoort bij het POW?

- ☐ Beleidsstuk vastgesteld door het College
- ☐ Geeft uitwerking aan ambities vanuit de visie
- ☐ Is bindend voor het bestuursorgaan, maar niet voor partners
- ☐ Is vrijwillig maar niet vrijblijvend
- ☐ Is in feite een maatregelenpakket (niet-juridisch)
- ☐ Maakt samenwerking mogelijk: een covenant



Omgevingsprogramma versus -plan

- In tegenstelling tot juridische instrumenten (met veel / heel veel wettelijke vereisten) kan het programma kan naar **eigen inzichten en lokaal toegesneden** worden georganiseerd en ingevuld (niet / nauwelijks wettelijke vereisten)
- Het programma is een **positieve incentive**, het plan is een negatieve incentive
- Met zwerfafval als programma verwerft zwerfafval **een plek in beleidscyclus**
- **Vrijwillig maar niet vrijblijvend**: intrinsieke motivatie en verkleining/ geen handhavingslast
- Ook **niet-overheidspartijen** (NGO's) kunnen deelnemen
- Eenvoudigste vorm: laat je huidige aanpakken vaststellen door B&W



Zwerfafval en de Omgevingswet samengevat





Een passende keuze

Convenant

- Enkelvoudig probleem met afgebakend aantal stakeholders?
- Sluit een convenant

Raadsroute

- Specifiek vraagstuk op meerdere plekken en veelheid partijen?
- Gemeentelijke organisatie in ontwikkeling?
- Zet een (serie) project(en) op via begrotingscyclus vanuit de Raad

POW

- Zwerfafvalopgave integraal te lijf?
- Gemeentelijke organisatie gewend aan Ow? Herleidbare ambities uit de Visie?
- Start een POW voor borging zwerfafvalopgave in het stelsel van de Ow



Vragen?



Verantwoording en teruglezen



Verantwoording





Teruglezen? Tijdschrift Praktijk
Omgevingsrecht (PRO)!

304. Het instrument programma onder de Omgevingswet

DRS. W. TIJSSEN EN G. VAN DEN ENDE

Het instrument programma wint aan belangstelling. Aanvankelijk weinig populair omdat het programma eigenlijk geen equivalent onder de Wet ruimtelijke ordening c.a. kent en in de Omgevingswet zelf het programma gekoppeld is aan de omgevingsvisie als uitvoeringsparagraaf van de visie. Een tweede koppeling is de verplichting van een programma bij een dreigende over- of onderschrijding van een gestelde omgevingswaarde, eveneens vooralsnog een instrument dat zich in weinig populariteit mag verheugen. In deze bijdrage wordt een voorzet gedaan om het instrument programma te koppelen als een set beleidsregels aan planregels, met de open normen van het omgevingsplan als operationalisatie van die open norm.